

PROTOKÓŁ Z NAGOI**do Konwencji o różnorodności biologicznej o dostępie do zasobów genetycznych oraz sprawiedliwym i równym podziale korzyści wynikających z wykorzystania tych zasobów**

STRONY NINIEJSZEGO PROTOKOŁU,

BĘDĄC Stronami Konwencji o różnorodności biologicznej, zwanej dalej „Konwencją”,

PRZYPOMINAJĄC, że sprawiedliwy i równy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych jest jednym z trzech podstawowych celów Konwencji, oraz UZNAJĄC, że niniejszy Protokół prowadzi do wdrażania tego celu Konwencji,

POTWIERDZAJĄC suwerenne prawa Państw do ich zasobów naturalnych i zgodnie z postanowieniami Konwencji,

PRZYPOMINAJĄC DALEJ art. 15 Konwencji,

UZNAJĄC ważny wkład w zrównoważony rozwój, jaki wnosi transfer technologii oraz współpraca przy budowaniu potencjału badawczego i innowacyjnego w celu zwiększenia wartości zasobów genetycznych w państwach rozwijających się, zgodnie z art. 16 i 19 Konwencji,

UZNAJĄC, że świadomość społeczna dotycząca wartości ekonomicznej ekosystemów i różnorodności biologicznej oraz sprawiedliwego i równego dzielenia się tą wartością z podmiotami stojącymi na straży różnorodności biologicznej stanowi główną motywację do ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów,

UZNAJĄC potencjalną rolę, jaką dostęp i podział korzyści odgrywają w ochronie i zrównoważonym użytkowaniu różnorodności biologicznej, eliminacji ubóstwa i utrzymaniu równowagi środowiskowej, w ten sposób przyczyniając się do osiągnięcia milenijnych celów rozwoju,

UZNAJĄC związek między dostępem do zasobów genetycznych a sprawiedliwym i równym podziałem korzyści wynikających z wykorzystania takich zasobów,

UZNAJĄC znaczenie zapewnienia pewności prawa w odniesieniu do dostępu do zasobów genetycznych oraz sprawiedliwego i równego podziału korzyści wynikających z ich wykorzystania,

UZNAJĄC DALEJ znaczenie propagowania równości i uczciwości w negocjowaniu wzajemnie uzgodnionych warunków między dostawcami a użytkownikami zasobów genetycznych,

UZNAJĄC PONADTO żywotną rolę, jaką w dostępie i podziale korzyści odgrywają kobiety, oraz POTWIERDZAJĄC potrzebę pełnego uczestnictwa kobiet na wszystkich szczeblach kształtowania i wdrażania polityki ochrony różnorodności biologicznej,

ZDECYDOWANE dalej wspierać skuteczne wdrażanie postanowień Konwencji dotyczących dostępu i podziału korzyści,

UZNAJĄC, że niezbędne są nowoczesne rozwiązania dotyczące sprawiedliwego i równego podziału korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych i wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi występującymi w sytuacjach transgranicznych lub dla których nie jest możliwe udzielenie lub uzyskanie uprzedniej świadomej zgody,

UZNAJĄC znaczenie zasobów genetycznych dla bezpieczeństwa żywnościowego, zdrowia publicznego, ochrony różnorodności biologicznej oraz łagodzenia zmiany klimatu i adaptacji do niej,

UZNAJĄC wyjątkowy charakter rolniczej różnorodności biologicznej, jej specyficznych cech i problemów wymagających odrębnych rozwiązań,

UZNAJĄC współzależność wszystkich państw w odniesieniu do zasobów genetycznych dla żywienia i rolnictwa, jak również wyjątkowy charakter i znaczenie tych zasobów dla osiągnięcia bezpieczeństwa żywnościowego na całym świecie oraz dla zrównoważonego rozwoju rolnictwa w kontekście ograniczenia ubóstwa i zmian klimatu, oraz uznając w tym względzie podstawową rolę Międzynarodowego traktatu o zasobach genetycznych roślin dla żywienia i rolnictwa oraz Komisji FAO ds. Zasobów Genetycznych dla Wyżywienia i Rolnictwa,

BĘDĄC ŚWIADOME Międzynarodowych przepisów zdrowotnych (2005) Światowej Organizacji Zdrowia i znaczenia zapewnienia dostępu do ludzkich patogenów dla celów gotowości i reagowania w sprawach zdrowia publicznego,

UZNAJĄC trwające prace związane z dostępem i podziałem korzyści prowadzone obecnie na innych forach międzynarodowych,

PRZYPOMINAJĄC wielostronny system dostępu i podziału korzyści ustanowiony w ramach Międzynarodowego traktatu o zasobach genetycznych roślin dla wyżywienia i rolnictwa, opracowany zgodnie z Konwencją,

UZNAJĄC, że międzynarodowe instrumenty dotyczące dostępu i podziału korzyści powinny wzajemnie się wspierać, mając na uwadze osiągnięcie celów Konwencji,

PRZYPOMINAJĄC adekwatność art. 8 lit. j) Konwencji w odniesieniu do wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi oraz sprawiedliwym i równym podziałem korzyści wynikających z wykorzystania takiej wiedzy,

ZAUWAŻAJĄC wzajemne zależności pomiędzy zasobami genetycznymi a wiedzą tradycyjną i ich nierozłączny charakter dla społeczności tubylczych i lokalnych, znaczenie wiedzy tradycyjnej dla ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów oraz dla zapewnienia odpowiednich warunków życia tych społeczności,

UZNAJĄC różnorodność warunków, w których wiedza tradycyjna związana z zasobami genetycznymi jest posiadana przez społeczności tubylcze i lokalne lub jest ich własnością,

BĘDĄC ŚWIADOME, że prawem społeczności tubylczych i lokalnych jest określenie prawowitych posiadaczy ich wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi w obrębie ich społeczności,

UZNAJĄC DALEJ wyjątkowe warunki, w których wiedza tradycyjna związana z zasobami genetycznymi jest posiadana w różnych państwach w formie ustnej, udokumentowanej lub w innych formach, co odzwierciedla bogate dziedzictwo kulturowe związane z ochroną i zrównoważonym użytkowaniem różnorodności biologicznej,

ZWRACAJĄC UWAGĘ NA Deklarację praw ludów tubylczych ONZ,

STWIERDZAJĄC, że żadne z postanowień niniejszego Protokołu nie będzie rozumiane jako ograniczenie lub odebranie istniejących praw społeczności tubylczych i lokalnych,

UZGODNIŁY, CO NASTĘPUJE:

Artykuł 1

Cel

Celem niniejszego Protokołu jest sprawiedliwy i równy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych, w tym przez odpowiedni dostęp do zasobów genetycznych oraz przez odpowiedni transfer właściwych technologii – z uwzględnieniem wszystkich praw do tych zasobów i technologii, a także poprzez odpowiednie finansowanie, tym samym wnosząc wkład w ochronę różnorodności biologicznej i zrównoważone wykorzystanie jej elementów.

Artykuł 2

Stosowanie pojęć

Do niniejszego Protokołu mają zastosowanie pojęcia zdefiniowane w art. 2 Konwencji. Dodatkowo na potrzeby niniejszego Protokołu:

- a) „Konferencja Stron” oznacza Konferencję Stron Konwencji;
- b) „Konwencja” oznacza Konwencję o różnorodności biologicznej;
- c) „wykorzystanie zasobów genetycznych” oznacza prowadzenie prac badawczo-rozwojowych nad genetycznym lub biochemicznym składem zasobów genetycznych, w tym przez zastosowanie biotechnologii, zgodnie z jej definicją w art. 2 Konwencji;
- d) „biotechnologia”, zgodnie z jej definicją w art. 2 Konwencji, oznacza każde rozwiązanie technologiczne, które wykorzystuje systemy biologiczne, żywe organizmy lub ich pochodne do wytworzenia lub modyfikowania produktów lub procesów dla określonego zastosowania;
- e) „pochodna” oznacza naturalnie występujący związek chemiczny otrzymany na skutek ekspresji genów lub metabolizmu zasobów biologicznych lub genetycznych, nawet jeżeli nie zawiera ona funkcjonalnej jednostki dziedziczenia.

Artykuł 3

Zakres

Niniejszy Protokół ma zastosowanie do zasobów genetycznych objętych zakresem art. 15 Konwencji oraz do korzyści wynikających z wykorzystania takich zasobów. Niniejszy Protokół ma również zastosowanie do wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi w ramach Konwencji oraz do korzyści wynikających z wykorzystania takiej wiedzy.

Artykuł 4

Związek z umowami i instrumentami międzynarodowymi

1. Postanowienia niniejszego Protokołu nie wpływają na prawa i obowiązki żadnej ze Stron wynikające z jakiegokolwiek istniejącej umowy międzynarodowej, chyba że realizacja takich praw i obowiązków mogłaby stanowić znaczącą szkodę lub zagrożenie dla różnorodności biologicznej. Celem niniejszego ustępu nie jest uporządkowanie niniejszego Protokołu i innych instrumentów międzynarodowych według określonej hierarchii.
2. Żadne z postanowień niniejszego Protokołu nie ogranicza Stron w opracowywaniu i wdrażaniu innych stosownych umów międzynarodowych, w tym innych specjalistycznych umów o dostępie i podziale korzyści, pod warunkiem że wspierają one cele Konwencji i Protokołu oraz nie są z nimi sprzeczne.
3. Niniejszy Protokół jest wdrażany w sposób wzajemnie wspierający się z innymi instrumentami międzynarodowymi dotyczącymi zakresu niniejszego Protokołu. Należy odpowiednio uwzględnić aktualnie prowadzone przydatne prace lub wypracowane rozwiązania w ramach takich instrumentów międzynarodowych i właściwych organizacji międzynarodowych, pod warunkiem że wspierają one cele Konwencji i Protokołu oraz nie są z nimi sprzeczne.
4. Niniejszy Protokół jest instrumentem wdrażania postanowień Konwencji dotyczących dostępu i podziału korzyści. W przypadku gdy ma zastosowanie specjalistyczny instrument międzynarodowy dotyczący dostępu i podziału korzyści, który jest spójny z celami Konwencji i Protokołu oraz nie jest z nimi sprzeczny, niniejszy Protokół nie ma zastosowania do Strony lub Stron tego specjalistycznego instrumentu w zakresie określonych zasobów genetycznych objętych przez dany instrument specjalistyczny i do jego celów.

Artykuł 5

Sprawiedliwy i równy podział korzyści

1. Zgodnie z art. 15 ust. 3 i 7 Konwencji korzyści wynikające z wykorzystania zasobów genetycznych oraz z ich późniejszych zastosowań i komercjalizacji są dzielone w sposób sprawiedliwy i równy ze Stroną dostarczającą takie zasoby genetyczne, to jest krajem pochodzenia tych zasobów, lub Stroną, która nabyła te zasoby zgodnie z Konwencją. Podział ten dokonywany jest na wzajemnie uzgodnionych warunkach.
2. Każda Strona podejmuje, w stosownych przypadkach, środki ustawodawcze, administracyjne lub polityczne w celu zapewnienia, że korzyści wynikające z wykorzystania zasobów genetycznych będących w posiadaniu społeczności tubylczych i lokalnych, zgodnie z prawodawstwem krajowym dotyczącym praw społeczności tubylczych i lokalnych do tych zasobów, są dzielone w sposób sprawiedliwy i równy z zainteresowanymi społecznościami, w oparciu o wzajemnie uzgodnione warunki.
3. W celu wdrożenia powyższego ust. 1 każda Strona podejmuje, w stosownych przypadkach, środki ustawodawcze, administracyjne lub polityczne.
4. Korzyści mogą obejmować korzyści pieniężne i niepieniężne, w tym między innymi korzyści wymienione w załączniku.
5. Każda Strona podejmuje, w stosownych przypadkach, środki ustawodawcze, administracyjne lub polityczne, aby korzyści wynikające z wykorzystania wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi były dzielone w sposób sprawiedliwy i równy ze społecznościami tubylczymi i lokalnymi posiadającymi taką wiedzę. Podział ten dokonywany jest na wzajemnie uzgodnionych warunkach.

Artykuł 6

Dostęp do zasobów genetycznych

1. Realizując suwerenne prawa do zasobów naturalnych i zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi lub wykonawczymi dotyczącymi dostępu i podziału korzyści, dostęp do zasobów genetycznych w celu ich wykorzystania jest przedmiotem uprzedniej świadomej zgody Strony dostarczającej te zasoby, czyli kraju pochodzenia tych zasobów, lub Strony, która nabyła te zasoby zgodnie z Konwencją, o ile nie zostało to inaczej określone przez tę Stronę.

2. Zgodnie z prawodawstwem krajowym każda Strona podejmuje, w stosownych przypadkach, środki, aby dopilnować, że jeżeli społecznościom tubylczym i lokalnym przysługuje prawo do przyznawania dostępu do zasobów genetycznych, uzyskuje się uprzednią świadomą zgodę lub akceptację oraz udział tych społeczności w odniesieniu do dostępu do takich zasobów.

3. Zgodnie z ust. 1 każda Strona nakładająca wymóg uzyskania uprzedniej świadomej zgody podejmuje, w stosownych przypadkach, niezbędne środki ustawodawcze, administracyjne lub polityczne, aby:

- a) zapewnić pewność prawa, jasność i przejrzystość krajowych przepisów ustawowych lub wykonawczych dotyczących dostępu i podziału korzyści;
- b) zapewnić sprawiedliwe i niearbitralne zasady i procedury dostępu do zasobów genetycznych;
- c) zapewnić informacje dotyczące występowania o uprzednią świadomą zgodę;
- d) zapewnić wydawanie przez właściwy organ krajowy jasnej i przejrzystej decyzji na piśmie, przy niskich kosztach postępowania i w rozsądnym okresie czasu;
- e) zapewnić wydanie w momencie dostępu zezwolenia lub jego odpowiednika jako dowodu decyzji o udzieleniu uprzedniej świadomej zgody i o ustanowieniu wzajemnie uzgodnionych warunków, oraz odpowiednio powiadomić system wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści;
- f) w odpowiednich przypadkach i zgodnie z prawodawstwem krajowym – określić kryteria lub procedury uzyskania uprzedniej świadomej zgody lub akceptacji oraz udziału społeczności tubylczych i lokalnych w odniesieniu do dostępu do zasobów genetycznych; oraz
- g) ustanowić jasne zasady i procedury nakładania wymogu i ustanawiania wzajemnie uzgodnionych warunków. Warunki te są sporządzane na piśmie i mogą między innymi obejmować:
 - (i) klauzulę o rozstrzyganiu sporów;
 - (ii) warunki podziału korzyści, w tym dotyczące praw własności intelektualnej;
 - (iii) ewentualne warunki późniejszego wykorzystania przez osoby trzecie; oraz
 - (iv) w odpowiednich przypadkach – warunki dotyczące zmian celu.

Artykuł 7

Dostęp do wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi

Zgodnie z prawem krajowym każda Strona podejmuje środki – w stosownych przypadkach – w celu dopilnowania, aby dostęp do wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi, którą posiadają społeczności tubylcze i lokalne, uzyskiwano za uprzednią świadomą zgodą lub akceptacją oraz z udziałem tych społeczności tubylczych i lokalnych, oraz aby ustanowiono wzajemnie uzgodnione warunki.

Artykuł 8

Szczególne względy

Przy opracowywaniu i wdrażaniu krajowych przepisów ustawowych lub wykonawczych dotyczących dostępu i podziału korzyści każda Strona:

- a) tworzy warunki, aby promować i wspierać badania, które wnoszą wkład w ochronę i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej, szczególnie w państwach rozwijających się, w tym przez uproszczenie procedur dostępu do celów badań niekomercyjnych, biorąc pod uwagę potrzebę uwzględnienia możliwej zmiany celu takich badań;
- b) zwraca należytą uwagę na przypadki występujących lub nadchodzących sytuacji nadzwyczajnych zagrażających lub szkodzących zdrowiu ludzi, zwierząt lub roślin, które zostały stwierdzone na poziomie krajowym lub międzynarodowym. Strony mogą rozważyć konieczność zapewnienia szybkiego dostępu do zasobów genetycznych oraz szybkiego sprawiedliwego i równego podziału korzyści wynikających z wykorzystania takich zasobów genetycznych, łącznie z dostępem do przystępnego kosztowo leczenia dla osób potrzebujących, zwłaszcza w państwach rozwijających się;
- c) uznaje znaczenie zasobów genetycznych dla wyżywienia i rolnictwa oraz ich wyjątkową rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa żywnościowego.

Artykuł 9

Wkład w ochronę i zrównoważone użytkowanie

Strony zachęcają użytkowników i dostarczycieli do przeznaczania korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych na rzecz ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów.

Artykuł 10

Globalny wielostronny mechanizm podziału korzyści

Strony rozważają konieczność wprowadzenia i zasady działania globalnego wielostronnego mechanizmu podziału korzyści, służącego sprawiedliwemu i równemu dzieleniu się korzyściami wynikającymi z wykorzystania zasobów genetycznych i wiedzy tradycyjnej związanej z tymi zasobami występującymi w sytuacjach transgranicznych lub dla których nie jest możliwe udzielenie lub uzyskanie uprzedniej świadomej zgody. Korzyści dzielone przez użytkowników zasobów genetycznych i wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi za pośrednictwem mechanizmu wykorzystuje się do wspierania ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów w skali światowej.

Artykuł 11

Współpraca transgraniczna

1. W przypadkach gdy te same zasoby genetyczne znajdują się in-situ na terytorium więcej niż jednej Strony, Strony te dążą do współpracy, w stosownych przypadkach, z udziałem zainteresowanych społeczności tubylczych i lokalnych, tam, gdzie ma to zastosowanie, mając na względzie wdrażanie niniejszego Protokołu.
2. Jeżeli ta sama wiedza tradycyjna związana z zasobami genetycznymi jest posiadana przez co najmniej jedną społeczność tubylczą i lokalną na terytorium więcej niż jednej Strony, Strony te dążą do współpracy, w stosownych przypadkach, z udziałem zainteresowanych społeczności tubylczych i lokalnych, tam, gdzie ma to zastosowanie, mając na względzie realizację celu niniejszego Protokołu.

Artykuł 12

Wiedza tradycyjna związana z zasobami genetycznymi

1. Podczas wdrażania zobowiązań wynikających z niniejszego Protokołu Strony zgodnie z prawem krajowym biorą pod uwagę prawo zwyczajowe społeczności tubylczych i lokalnych oraz protokoły i procedury tych społeczności, które dotyczą wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi, tam, gdzie znajduje to zastosowanie.
2. Strony, przy aktywnym udziale zainteresowanych społeczności tubylczych i lokalnych, ustanawiają mechanizmy informowania potencjalnych użytkowników wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi o ich obowiązkach, w tym środki udostępnione za pomocą systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści w zakresie sprawiedliwego i równego podziału korzyści wynikających z wykorzystania tej wiedzy.

3. Strony starają się wspierać, w stosownych przypadkach, opracowywanie przez społeczności tubylcze i lokalne, przy udziale kobiet z tych społeczności:
- a) protokołów społeczności związanych z dostępem do wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi oraz sprawiedliwym i równym podziałem korzyści wynikających z wykorzystania tej wiedzy;
 - b) minimalnych wymogów dotyczących wzajemnie uzgodnionych warunków w celu zabezpieczenia sprawiedliwego i równego podziału korzyści wynikających z wykorzystania wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi; oraz
 - c) wzorcowych klauzul umownych dotyczących podziału korzyści wynikających z wykorzystania wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi.
4. Strony, podczas wdrażania niniejszego Protokołu, o ile to możliwe, nie ograniczają zwyczajowego wykorzystania i wymiany zasobów genetycznych i związanej z nimi wiedzy tradycyjnej w obrębie społeczności tubylczych i lokalnych oraz między nimi, zgodnie z celami Konwencji.

Artykuł 13

Krajowe punkty kontaktowe i właściwe organy krajowe

1. Każda ze Stron wyznacza krajowy punkt kontaktowy do spraw dostępu i podziału korzyści. Krajowy punkt kontaktowy udostępnia następujące informacje:
- a) wnioskodawcom starającym się o dostęp do zasobów genetycznych – informacje o procedurach uzyskiwania uprzedniej świadomej zgody i ustanawiania wzajemnie uzgodnionych warunków, w tym dotyczących podziału korzyści;
 - b) wnioskodawcom starającym się o dostęp do wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi – tam, gdzie to możliwe, informacje o procedurach uzyskiwania uprzedniej świadomej zgody lub akceptacji i udziału, w stosownych przypadkach, społeczności tubylczych i lokalnych oraz ustanawiania wzajemnie uzgodnionych warunków, w tym dotyczących podziału korzyści; oraz
 - c) informacje o właściwych organach krajowych, zainteresowanych społecznościach tubylczych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotach.

Krajowy punkt kontaktowy jest odpowiedzialny za kontakt z Sekretariatem.

2. Każda ze Stron wyznacza co najmniej jeden właściwy organ krajowy do spraw dostępu i podziału korzyści. Właściwe organy krajowe, zgodnie z obowiązującymi środkami ustawodawczymi, administracyjnymi lub politycznymi, są odpowiedzialne za przyznawanie dostępu lub, na ile znajduje to zastosowanie, wydawanie pisemnych zaświadczeń, że wymogi dotyczące dostępu zostały spełnione, oraz są odpowiedzialne za udzielanie informacji o obowiązujących procedurach i wymogach uzyskiwania uprzedniej świadomej zgody i ustanawiania wzajemnie uzgodnionych warunków.

3. Strona może wyznaczyć jeden podmiot do pełnienia funkcji zarówno punktu kontaktowego, jak i właściwego organu krajowego.

4. Każda Strona, nie później niż w dniu wejścia w życie niniejszego Protokołu w odniesieniu do tej Strony, podaje do Sekretariatu dane teleadresowe krajowego punktu kontaktowego i właściwego organu krajowego lub właściwych organów krajowych. Jeżeli Strona wyznacza więcej niż jeden właściwy organ krajowy, przekazuje do Sekretariatu, wraz ze zgłoszeniem tego faktu, odpowiednie informacje dotyczące zakresu obowiązków poszczególnych organów. Jeśli ma to zastosowanie, takie informacje powinny co najmniej określać, który właściwy organ jest odpowiedzialny za udostępnianie zasobów genetycznych. Każda Strona niezwłocznie powiadamia Sekretariat o wszelkich zmianach dotyczących wyznaczonych krajowych punktów kontaktowych lub ich danych teleadresowych lub zakresu obowiązków właściwych organów krajowych.

5. Sekretariat udostępnia informacje otrzymane zgodnie z ust. 4 za pomocą systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści.

Artykuł 14

System wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści oraz wymiana informacji

1. Niniejszym ustanawia się system wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści jako część systemu wymiany informacji zgodnie z art. 18 ust. 3 Konwencji. Służy on wymianie informacji związanych z dostępem i podziałem korzyści. W szczególności zapewnia dostęp do informacji udostępnionych przez każdą ze Stron i dotyczących wdrażania Protokołu.

2. Bez uszczerbku dla ochrony informacji poufnych każda ze Stron udostępnia systemowi wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści wszelkie informacje wymagane niniejszym Protokołem, jak również informacje wymagane na podstawie decyzji podjętych przez Konferencję Stron stanowiącą posiedzenie Stron niniejszego Protokołu. Informacje te obejmują:

- a) środki ustawodawcze, administracyjne lub polityczne dotyczące dostępu i podziału korzyści;
- b) informacje dotyczące krajowego punktu kontaktowego oraz właściwych organów krajowych; oraz
- c) zezwolenia lub ich odpowiedniki wydane w momencie dostępu jako dowód decyzji w sprawie udzielenia uprzedniej świadomej zgody i dowód ustanowienia wspólnie uzgodnionych warunków.

3. Dodatkowe informacje, jeśli są dostępne i stosownie do okoliczności, mogą obejmować:

- a) właściwe organy społeczności tubylczych i lokalnych oraz dodatkowe informacje, jeżeli tak zostanie postanowione;
- b) wzorcowe klauzule umowne;
- c) metody i narzędzia monitorowania zasobów genetycznych; oraz
- d) kodeksy postępowania i najlepsze praktyki.

4. Zasady funkcjonowania systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści, w tym sprawozdania na temat jego działalności, są omawiane i określone przez Konferencję Stron stanowiącą posiedzenie Stron niniejszego Protokołu na jej pierwszym posiedzeniu, a następnie będą poddawane przeglądowi.

Artykuł 15

Przestrzeganie krajowych przepisów ustawowych lub wykonawczych dotyczących dostępu i podziału korzyści

1. Każda Strona podejmuje odpowiednie, skuteczne i proporcjonalne środki ustawodawcze, administracyjne lub polityczne, żeby dopilnować, aby dostęp do zasobów genetycznych wykorzystywanych w ramach jej jurysdykcji uzyskiwano na podstawie uprzedniej świadomej zgody oraz aby ustanowiono wzajemnie uzgodnione warunki, zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi lub wykonawczymi drugiej Strony dotyczącymi dostępu i podziału korzyści.

2. W przypadku nieprzestrzegania środków przyjętych zgodnie z ust. 1 Strony podejmują odpowiednie, skuteczne i proporcjonalne działania.

3. Strony, o ile to możliwe i właściwe, współpracują w przypadkach domniemanego naruszenia krajowych przepisów ustawowych lub wykonawczych dotyczących dostępu i podziału korzyści, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 16

Przestrzeganie krajowych przepisów ustawowych lub wykonawczych dotyczących dostępu i podziału korzyści w odniesieniu do wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi

1. Każda Strona podejmuje – w stosownych przypadkach – odpowiednie, skuteczne i proporcjonalne środki ustawodawcze, administracyjne lub polityczne, żeby dopilnować, aby dostęp do tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi wykorzystywanej w ramach jej jurysdykcji uzyskiwano na podstawie uprzedniej świadomej zgody lub akceptacji i z udziałem społeczności tubylczych i lokalnych oraz aby ustanowiono wzajemnie uzgodnione warunki, zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi lub wykonawczymi dotyczącymi dostępu i podziału korzyści przyjętymi przez drugą Stronę, na terytorium której żyją takie społeczności tubylcze i lokalne.

2. W przypadku nieprzestrzegania środków przyjętych zgodnie z ust. 1 każda Strona podejmuje odpowiednie, skuteczne i proporcjonalne działania.
3. Strony, o ile to możliwe i właściwe, współpracują w przypadkach domniemanego naruszenia krajowych przepisów ustawodawczych lub wykonawczych dotyczących dostępu i podziału korzyści, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 17

Monitoring wykorzystania zasobów genetycznych

1. W celu wsparcia przestrzegania przepisów każda ze Stron podejmuje środki, w stosownych przypadkach, dotyczące monitorowania i zwiększania przejrzystości wykorzystania zasobów genetycznych. Środki takie obejmują:

a) wyznaczenie co najmniej jednego punktu kontrolnego, a mianowicie:

- (i) wyznaczone punkty kontrolne zbierałyby lub otrzymywałyby, w stosownych przypadkach, odpowiednie informacje dotyczące uprzedniej świadomej zgody, źródła zasobów genetycznych, ustanowienia wzajemnie uzgodnionych warunków lub wykorzystania zasobów genetycznych, jeśli to stosowne;
- (ii) każda Strona, w stosownych przypadkach i w zależności od szczególnych właściwości wyznaczonych punktów kontrolnych, nakłada wymóg, aby użytkownicy zasobów genetycznych przedstawiali w wyznaczonym punkcie kontrolnym informacje określone w ppkt (i). W przypadku nieprzestrzegania tego wymogu każda Strona podejmuje odpowiednie, skuteczne i proporcjonalne działania;
- (iii) takie informacje, w tym pochodzące z międzynarodowych świadectw zgodności, jeśli są one dostępne, będą – bez uszczerbku dla ochrony informacji poufnych – dostarczane właściwym organom krajowym, Stronie udzielającej uprzedniej świadomej zgody oraz do systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści, w stosownych przypadkach;
- (iv) punkty kontrolne muszą być skuteczne i powinny spełniać funkcje związane z wykonywaniem postanowień niniejszej lit. a). Powinny być związane z wykorzystywaniem zasobów genetycznych lub gromadzeniem stosownych informacji, między innymi na każdym etapie badań naukowych, rozwoju, innowacji, przed komercjalizacją lub podczas komercjalizacji.

b) zachęcanie użytkowników i dostawców zasobów genetycznych do zawarcia we wzajemnie uzgodnionych warunkach postanowień dotyczących dzielenia się informacjami na temat wdrażania tych warunków, w tym przez wymogi dotyczące sprawozdawczości; oraz

c) zachęcanie do stosowania racjonalnych pod względem kosztów narzędzi i systemów komunikacji.

2. Zezwolenie lub jego odpowiednik wydane zgodnie z art. 6 ust. 3 lit. e) i udostępnione przez system wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści stanowi międzynarodowe świadectwo zgodności.

3. Międzynarodowe świadectwo zgodności służy jako dowód, że dostęp do zasobów genetycznych, których dotyczy, uzyskano za uprzednią świadomą zgodą i że ustanowiono wzajemnie uzgodnione warunki, zgodnie z krajowymi przepisami ustawodawczymi lub wykonawczymi dotyczącymi dostępu i podziału korzyści przyjętymi przez Stronę udzielającą uprzedniej świadomej zgody.

4. Międzynarodowe świadectwo zgodności zawiera co najmniej następujące informacje, o ile nie są one poufne:

- a) organ wydający;
- b) data wydania;
- c) dostawca;
- d) kod identyfikacyjny świadectwa;
- e) osoba lub podmiot, której/któremu udzielono uprzedniej świadomej zgody;

- f) przedmiot lub zasoby genetyczne objęte świadectwem;
- g) potwierdzenie, że ustanowiono wzajemnie uzgodnione warunki;
- h) potwierdzenie, że uzyskano uprzednią świadomą zgodę; oraz
- i) informacja o komercyjnym lub niekomercyjnym wykorzystaniu.

Artykuł 18

Przestrzeganie wzajemnie uzgodnionych warunków

1. Wdrażając art. 6 ust. 3 lit. g) ppkt (i) oraz art. 7, każda Strona zachęca dostarczycieli i użytkowników zasobów genetycznych lub wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi do zawarcia, w stosownych przypadkach, we wzajemnie uzgodnionych warunkach postanowień dotyczących rozstrzygnięcia sporów, w tym:

- a) jurysdykcji, w ramach której będą rozstrzygane spory;
- b) prawa właściwego; lub
- c) możliwości alternatywnego rozstrzygnięcia sporów, np. mediacji czy arbitrażu.

2. Każda Strona zapewnia w ramach prawodawstwa krajowego możliwość odwołania w przypadkach sporów wynikających z wzajemnie uzgodnionych warunków, zgodnie z właściwymi wymogami dotyczącymi jurysdykcji.

3. W stosownych przypadkach Strony podejmują skuteczne środki dotyczące:

- a) dostępu do wymiaru sprawiedliwości; oraz
- b) wykorzystania mechanizmów związanych ze wzajemnym uznawaniem i wykonywaniem orzeczeń zagranicznych i orzeczeń arbitrażowych.

4. Skuteczność niniejszego artykułu jest sprawdzana przez Konferencję Stron stanowiącą posiedzenie Stron niniejszego Protokołu zgodnie z art. 31 niniejszego Protokołu.

Artykuł 19

Wzorcowe klauzule umowne

1. Każda Strona zachęca, w stosownych przypadkach, do opracowywania, aktualizacji i stosowania sektorowych i międzysektorowych wzorcowych klauzul umownych dla wzajemnie uzgodnionych warunków.

2. Konferencja Stron stanowiąca posiedzenie Stron niniejszego Protokołu okresowo sporządza ocenę stosowania sektorowych i międzysektorowych wzorcowych klauzul umownych.

Artykuł 20

Kodeks postępowania, wytyczne i najlepsze praktyki lub normy

1. Każda Strona zachęca, w stosownych przypadkach, do opracowywania, aktualizacji i stosowania dobrowolnych kodeksów postępowania, wytycznych i najlepszych praktyk lub norm związanych z dostępem i podziałem korzyści.

2. Konferencja Stron stanowiąca posiedzenie Stron niniejszego Protokołu okresowo sporządza ocenę wykorzystania dobrowolnych kodeksów postępowania, wytycznych i najlepszych praktyk lub norm oraz rozważa przyjęcie określonych kodeksów postępowania, wytycznych i najlepszych praktyk lub norm.

Artykuł 21

Podnoszenie świadomości

Każda Strona podejmuje środki w celu podnoszenia świadomości co do znaczenia zasobów genetycznych i wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi, oraz powiązаныmi kwestiami dostępu i podziału korzyści. Środki te mogą obejmować, między innymi:

- a) propagowanie niniejszego Protokołu oraz jego celu;
- b) organizowanie spotkań społeczności tubylczych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotów;

- c) ustanowienie i prowadzenie punktu pomocy dla społeczności tubylczych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotów;
- d) rozpowszechnianie informacji za pomocą krajowego systemu wymiany informacji;
- e) propagowanie dobrowolnych kodeksów postępowania, wytycznych i najlepszych praktyk lub norm w porozumieniu ze społecznościami tubylczymi i lokalnymi oraz zainteresowanymi podmiotami;
- f) propagowanie, w stosownych przypadkach, krajowej, regionalnej i międzynarodowej wymiany doświadczeń;
- g) edukowanie i szkolenie użytkowników i dostarczycieli zasobów genetycznych i wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi w zakresie ich obowiązków dotyczących dostępu i podziału korzyści;
- h) włączenie społeczności tubylczych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotów we wdrażanie niniejszego Protokołu; oraz
- i) podnoszenie świadomości o protokołach i procedurach społeczności tubylczych i lokalnych.

Artykuł 22

Potencjał

1. Strony współpracują w budowaniu i rozwoju potencjału oraz we wzmacnianiu zasobów ludzkich i możliwości instytucjonalnych w celu skutecznego wdrażania niniejszego Protokołu przez Strony będące państwami rozwijającymi się, w szczególności państwa najsłabiej rozwinięte i małe wyspiarskie państwa rozwijające się, oraz przez Strony, których gospodarka przechodzi transformację, w tym za pośrednictwem istniejących instytucji i organizacji globalnych, regionalnych, podregionalnych i krajowych. W tym kontekście Strony powinny umożliwiać udział społeczności tubylczych i lokalnych oraz odpowiednich zainteresowanych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych i sektora prywatnego.
2. Potrzeby Stron będących państwami rozwijającymi się, w szczególności państwa najsłabiej rozwinięte i małe wyspiarskie państwa rozwijające się, oraz Stron, których gospodarka przechodzi transformację, w zakresie zasobów finansowych zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Konwencji są w pełni brane pod uwagę przy budowaniu i rozwoju potencjału dla wdrażania niniejszego Protokołu.
3. Aby stworzyć podstawę dla odpowiednich środków związanych z wdrożeniem niniejszego Protokołu, Strony będące państwami rozwijającymi się, w szczególności państwa najsłabiej rozwinięte i małe wyspiarskie państwa rozwijające się, oraz Strony, których gospodarka przechodzi transformację, powinny określić swoje krajowe potrzeby i cele w zakresie potencjału za pomocą krajowej samooceny potencjału. Strony te powinny w tym procesie wspierać potrzeby i priorytety w zakresie potencjału społeczności tubylczych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotów; potrzeby i priorytety powinny być określone przez te społeczności i podmioty, podkreślając potrzeby i priorytety kobiet w tym zakresie.
4. Wspierając wdrażanie niniejszego Protokołu, budowanie potencjału i jego rozwój mogą dotyczyć, między innymi, następujących głównych obszarów:
 - a) potencjał w zakresie wdrażania niniejszego Protokołu i wypełniania zawartych w nim obowiązków;
 - b) potencjał w zakresie negocjowania wzajemnie uzgodnionych warunków;
 - c) potencjał w zakresie opracowania, wdrożenia i egzekwowania krajowych środków ustawodawczych, administracyjnych lub politycznych dotyczących dostępu i podziału korzyści; oraz
 - d) potencjał państw w zakresie rozwijania wewnętrznych możliwości badawczych w celu dodania wartości ich własnym zasobom genetycznym.
5. Środki podjęte zgodnie z ust. 1-4 mogą obejmować między innymi:
 - a) rozwój pod względem prawnym i instytucjonalnym;
 - b) propagowanie równości i sprawiedliwości w negocjacjach, przez np. szkolenia w zakresie negocjacji wzajemnie uzgodnionych warunków;

- c) monitorowanie i egzekwowanie przestrzegania przepisów;
- d) wykorzystywanie najlepszych dostępnych narzędzi komunikacyjnych i systemów internetowych dla działań związanych z dostępem i podziałem korzyści;
- e) rozwój i stosowanie metod wyceny;
- f) poszukiwania biologiczne do zastosowań przemysłowych (bioprospecting), badania z tym związane i badania taksonomiczne;
- g) transfer technologii oraz potencjał infrastrukturalny i techniczny sprzyjający zrównoważeniu takiego transferu technologii;
- h) zwiększanie wkładu działań dotyczących dostępu i podziału korzyści na rzecz ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów;
- i) środki szczególne mające na celu zwiększanie potencjału zainteresowanych podmiotów w odniesieniu do dostępu i podziału korzyści; oraz
- j) środki szczególne mające na celu zwiększanie potencjału społeczności tubylczych i lokalnych, z naciskiem na zwiększanie potencjału kobiet należących do tych społeczności, w odniesieniu do dostępu do zasobów genetycznych lub wiedzy tradycyjnej związanej z zasobami genetycznymi.

6. W celu wspierania synergii oraz koordynacji w budowaniu i rozwoju potencjału w zakresie dostępu i podziału korzyści, informacje dotyczące inicjatyw w zakresie budowania i rozwoju potencjału na poziomie krajowym, regionalnym i międzynarodowym, podejmowanych zgodnie z ust. 1-5, należy przekazywać do systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści.

Artykuł 23

Transfer technologii, współdziałanie i współpraca

Zgodnie z art. 15, 16, 18 i 19 Konwencji Strony współdziałają i współpracują w badaniach technicznych i naukowych oraz programach rozwojowych, w tym w biotechnologicznych pracach badawczych, jako działaniach na rzecz osiągnięcia celu Protokołu. Strony podejmują się propagować i wspierać dostęp do technologii przez Strony będące państwami rozwijającymi się, w szczególności państwa najsłabiej rozwinięte i małe wyspiarskie państwa rozwijające się, oraz przez Strony, których gospodarka przechodzi transformację, oraz transfer technologii do tych Stron, aby umożliwić rozwój oraz umocnienie solidnej i dobrze funkcjonującej podstawy technologicznej i naukowej dla realizacji celów Konwencji i niniejszego Protokołu. O ile jest to możliwe i właściwe, takie współdziałanie ma miejsce na terytorium i z udziałem Stron dostarczających zasoby genetyczne, czyli z państwami pochodzenia takich zasobów, lub na terytorium i z udziałem Stron, które nabyły zasoby genetyczne zgodnie z Konwencją.

Artykuł 24

Państwa niebędące stronami

Strony zachęcają państwa niebędące Stronami do przestrzegania niniejszego Protokołu i do przekazywania odpowiednich informacji do systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści.

Artykuł 25

Mechanizm finansowy i zasoby finansowe

1. Rozważając kwestię zasobów finansowych do celów wdrażania niniejszego Protokołu, Strony biorą pod uwagę postanowienia art. 20 Konwencji.
2. Mechanizm finansowy Konwencji stanowi mechanizm finansowy niniejszego Protokołu.
3. W odniesieniu do budowania i rozwoju potencjału, o którym mowa w art. 22 niniejszego Protokołu, Konferencja Stron stanowiąca posiedzenie Stron niniejszego Protokołu, zapewniając wytyczne dotyczące mechanizmu finansowego, o którym mowa w ust. 2, w celu rozpatrzenia przez Konferencję Stron, bierze pod uwagę potrzeby Stron będących państwami rozwijającymi się, w szczególności państw najsłabiej rozwiniętych i małych wyspiarskich państw rozwijających się, oraz Stron, których gospodarka przechodzi transformację, w zakresie zasobów finansowych, jak również potrzeby dotyczące potencjału i priorytetów społeczności tubylczych i lokalnych, w tym kobiet należących do tych społeczności.

4. W kontekście ust. 1 Strony uwzględniają również potrzeby Stron będących państwami rozwijającymi się, w szczególności państw najstabiliej rozwiniętych i małych wyspiarskich państw rozwijających się, oraz Stron, których gospodarka przechodzi transformację, w zakresie działań na rzecz określenia i wdrożenia wymogów związanych z budowaniem i rozwojem potencjału do celów wdrażania niniejszego Protokołu.

5. Wytyczne dotyczące mechanizmu finansowego Konwencji w odpowiednich decyzjach Konferencji Stron, w tym uzgodnionych przed przyjęciem niniejszego Protokołu, stosuje się odpowiednio do postanowień niniejszego artykułu.

6. Strony będące państwami rozwiniętymi mogą również zapewniać, a Strony będące państwami rozwijającymi się oraz Strony, których gospodarka przechodzi transformację, mogą wykorzystywać finansowe lub inne zasoby w celu wdrażania postanowień niniejszego Protokołu w ramach współpracy dwustronnej, regionalnej i wielostronnej.

Artykuł 26

Konferencja stron stanowiąca posiedzenie stron niniejszego protokołu

1. Konferencja Stron stanowi posiedzenie Stron niniejszego Protokołu.

2. Strony Konferencji, które nie są Stronami Protokołu, mogą uczestniczyć jako obserwatorzy w każdym posiedzeniu Konferencji Stron stanowiącym posiedzenie Stron niniejszego Protokołu. Jeżeli Konferencja Stron stanowi posiedzenie Stron niniejszego Protokołu, decyzje objęte niniejszym Protokołem są podejmowane wyłącznie przez Strony niniejszego Protokołu.

3. Jeżeli Konferencja Stron stanowi posiedzenie Stron niniejszego Protokołu, każdy członek Prezydium Konferencji Stron reprezentujący Stronę Konwencji, która w tym czasie nie jest Stroną niniejszego Protokołu, jest zastępowany przez członka wybieranego przez Strony niniejszego Protokołu z ich grona.

4. Konferencja Stron stanowiąca posiedzenie Stron niniejszego Protokołu dokonuje regularnego przeglądu wdrażania niniejszego Protokołu oraz podejmuje, w ramach swoich uprawnień, decyzje niezbędne do wspierania jego skutecznego wdrażania. Konferencja ta pełni funkcje przypisane jej niniejszym Protokołem oraz:

a) przedstawia zalecenia dotyczące każdej kwestii niezbędnej do wdrażania niniejszego Protokołu;

b) ustanawia takie organy pomocnicze, jakie są niezbędne do wdrażania niniejszego Protokołu;

c) w stosownych przypadkach występuje o pomoc i współpracę oraz informacje ze strony właściwych organizacji międzynarodowych oraz organów międzyrządowych i pozarządowych, a także korzysta z tej pomocy, współpracy i informacji;

d) ustanawia formę oraz częstotliwość przekazywania informacji składanych zgodnie z art. 29 niniejszego Protokołu i uwzględnia takie informacje, jak również sprawozdania składane przez każdy organ pomocniczy;

e) rozważa i przyjmuje, w razie potrzeby, zmiany niniejszego Protokołu i jego załączników, jak również wszelkie dodatkowe załączniki do niniejszego Protokołu, które uznano za niezbędne do wdrażania niniejszego Protokołu; oraz

f) wykonuje wszystkie inne funkcje, które mogą być wymagane w celu wdrażania niniejszego Protokołu.

5. Regulamin Konferencji Stron i postanowienia finansowe Konwencji stosuje się odpowiednio w ramach niniejszego Protokołu, z wyjątkiem sytuacji, gdy Konferencja Stron stanowiąca posiedzenie Stron niniejszego Protokołu zadecyduje inaczej w drodze konsensu.

6. Pierwsze posiedzenie Konferencji Stron stanowiącej posiedzenie Stron niniejszego Protokołu jest zwoływane przez Sekretariat i odbywa się równocześnie z pierwszym posiedzeniem Konferencji Stron, które jest zaplanowane po dacie wejścia w życie niniejszego Protokołu. Kolejne zwykłe posiedzenia Konferencji Stron stanowiącej posiedzenie Stron niniejszego Protokołu odbywają się równocześnie ze zwykłymi posiedzeniami Konferencji Stron, chyba że Konferencja Stron stanowiąca spotkanie Stron niniejszego Protokołu zadecyduje inaczej.

7. Nadzwyczajne posiedzenia Konferencji Stron stanowiącej posiedzenie Stron niniejszego Protokołu odbywają się w innych terminach uznanych przez Konferencję Stron stanowiącą posiedzenie Stron niniejszego Protokołu za niezbędne lub na pisemny wniosek dowolnej ze Stron, pod warunkiem że w ciągu sześciu miesięcy od powiadomienia Stron o wniosku przez Sekretariat zostanie on poparty przez co najmniej jedną trzecią Stron.

8. Organizacja Narodów Zjednoczonych, jej specjalistyczne agencje i Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej, jak również każde ich państwo członkowskie lub obserwatorzy niebędący stroną Konwencji, mogą delegować swoich przedstawicieli w charakterze obserwatorów na posiedzenia Konferencji Stron stanowiącej posiedzenie Stron niniejszego Protokołu. Wszystkie organy lub agencje – zarówno krajowe, jak i międzynarodowe, rządowe, jak i pozarządowe – które posiadają kwalifikacje w kwestiach objętych niniejszym Protokołem i które poinformowały Sekretariat o woli oddelegowania przedstawicieli w charakterze obserwatorów na posiedzenie Konferencji Stron stanowiącej posiedzenie Stron niniejszego Protokołu, mogą uzyskać na to pozwolenie, chyba że co najmniej jedna trzecia obecnych Stron wyrazi sprzeciw. Dopuszczanie i udział obserwatorów podlegają regulaminowi, o którym mowa w ust. 5, chyba że niniejszy artykuł stanowi inaczej.

Artykuł 27

Organy pomocnicze

1. Każdy organ pomocniczy ustanowiony Konwencją lub na jej podstawie, w tym decyzją Konferencji Stron stanowiącej posiedzenie Stron niniejszego Protokołu, może służyć wdrażaniu niniejszego Protokołu. Każda taka decyzja określa zadania, jakie mają być podjęte.

2. Strony Konwencji, które nie są Stronami niniejszego Protokołu, mogą uczestniczyć jako obserwatorzy w każdym posiedzeniu dowolnego z takich organów pomocniczych. Jeżeli organ pomocniczy Konwencji pełni funkcję organu pomocniczego niniejszego Protokołu, decyzje objęte niniejszym Protokołem są podejmowane wyłącznie przez Strony niniejszego Protokołu.

3. Jeżeli organ pomocniczy Konwencji pełni funkcje w związku z kwestiami dotyczącymi Protokołu, każdy członek prezydium organu pomocniczego reprezentujący Stronę Konwencji, która jednak w tym czasie nie jest Stroną niniejszego Protokołu, jest zastępowany przez członka wybieranego przez Strony niniejszego Protokołu z ich grona.

Artykuł 28

Sekretariat

1. Sekretariat ustanowiony w art. 24 Konwencji pełni funkcję Sekretariatu niniejszego Protokołu.

2. Do niniejszego Protokołu stosuje się odpowiednio art. 24 ust. 1 Konwencji dotyczący funkcji Sekretariatu.

3. W zakresie, w jakim są one odrębne, koszty usług Sekretariatu związane z niniejszym Protokołem pokrywają Strony niniejszego Protokołu. Konferencja Stron stanowiąca posiedzenie Stron niniejszego Protokołu podczas pierwszego posiedzenia podejmuje decyzję o niezbędnych ustaleniach budżetowych w tym zakresie.

Artykuł 29

Monitorowanie i sprawozdawczość

Każda Strona monitoruje wdrażanie swoich obowiązków w ramach niniejszego Protokołu oraz – z częstotliwością i w formie określonej przez Konferencję Stron stanowiącą posiedzenie Stron niniejszego Protokołu – składa sprawozdania Konferencji Stron stanowiącej posiedzenie Stron niniejszego Protokołu ze środków podjętych w celu wdrożenia niniejszego Protokołu.

Artykuł 30

Procedury i mechanizmy na rzecz propagowania przestrzegania postanowień niniejszego protokołu

Konferencja Stron stanowiąca posiedzenie Stron niniejszego Protokołu na pierwszym posiedzeniu rozpatruje i zatwierdza procedury współpracy i mechanizmy instytucjonalne na rzecz propagowania przestrzegania postanowień niniejszego protokołu i dotyczące przypadków nieprzestrzegania postanowień. Te procedury i mechanizmy obejmują rozwiązania dotyczące zapewniania doradztwa lub pomocy, w stosownych przypadkach. Są one odrębne od procedur i mechanizmów rozstrzygania sporów określonych w art. 27 Konwencji i nie naruszają ich.

*Artykuł 31***Ocena i przegląd**

Konferencja Stron stanowiąca posiedzenie Stron niniejszego Protokołu przeprowadza, cztery lata po wejściu w życie niniejszego Protokołu a następnie z częstotliwością określoną przez Konferencję Stron stanowiącą posiedzenie Stron niniejszego Protokołu, ocenę skuteczności Protokołu.

*Artykuł 32***Podpisanie**

Niniejszy Protokół jest otwarty do podpisu przez Strony Konwencji w Siedzibie Głównej Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku od dnia 2 lutego 2011 r. do dnia 1 lutego 2012 r.

*Artykuł 33***Wejście w życie**

1. Niniejszy Protokół wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia po dniu złożenia pięćdziesiątego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia przez państwa lub regionalne organizacje integracji gospodarczej, które są Stronami Konwencji.
2. Dla państwa lub regionalnej organizacji integracji gospodarczej, które/która ratyfikuje, przyjmie lub zatwierdzi niniejszy Protokół bądź do niego przystąpi po złożeniu pięćdziesiątego dokumentu, o którym mowa w ust. 1, niniejszy Protokół wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia po dniu, w którym to państwo lub regionalna organizacja integracji gospodarczej złoży swój dokument ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, lub w dniu, w którym dla tego państwa lub regionalnej organizacji integracji gospodarczej wchodzi w życie Konwencja, w zależności od tego, która z tych dat jest późniejsza.
3. Na potrzeby ust. 1 i 2 żaden dokument złożony przez regionalną organizację integracji gospodarczej nie jest liczony jako dodatkowy wobec dokumentów, które złożyły państwa członkowskie takiej organizacji.

*Artykuł 34***Zastrzeżenia**

Do niniejszego Protokołu nie mogą być wnoszone żadne zastrzeżenia.

*Artykuł 35***Wycofanie**

1. Każda Strona może wycofać się z niniejszego Protokołu w dowolnym czasie po upływie dwóch lat od wejścia w życie niniejszego Protokołu dla tej Strony, przekazując Depozytariuszowi pisemne powiadomienie.
2. Wycofanie się następuje po upływie roku od daty otrzymania przez depozytariusza wspomnianego powiadomienia lub w terminie późniejszym, określonym w powiadomieniu o wycofaniu się.

*Artykuł 36***Teksty autentyczne**

Oryginał niniejszego Protokołu, którego teksty w językach angielskim, arabskim, chińskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim są jednakowo autentyczne, składa się u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani, należycie w tym celu upoważnieni, podpisali niniejszy Protokół we wskazanych terminach.

SPORZĄDZONO w Nagoi, dnia dwudziestego dziewiątego października dwa tysiące dziesiątego roku.

ZAŁĄCZNIK

KORZYŚCI PIENIĘŻNE I NIEPIENIĘŻNE

1. Korzyści pieniężne mogą obejmować między innymi:
 - a) opłaty za dostęp lub opłatę za próbkę pobraną lub nabytą w inny sposób;
 - b) płatności z góry;
 - c) płatności ratalne;
 - d) opłaty licencyjne;
 - e) opłaty licencyjne w przypadku komercjalizacji;
 - f) opłaty szczególne na rzecz funduszy powierniczych wspierających ochronę i zrównoważone wykorzystanie różnorodności biologicznej;
 - g) wynagrodzenia i warunki preferencyjne, jeśli zostały wzajemnie uzgodnione;
 - h) finansowanie badań naukowych;
 - i) wspólne przedsięwzięcia;
 - j) współwłasność łączną odpowiednich praw własności intelektualnej.
2. Korzyści niepieniężne mogą obejmować między innymi:
 - a) dzielenie się wynikami prac badawczo-rozwojowych;
 - b) współdziałanie, współpracę i wkład w zakresie programów badań naukowych i rozwoju, w szczególności badań biotechnologicznych, jeśli jest to możliwe – na terytorium Strony dostarczającej zasoby genetyczne;
 - c) udział w tworzeniu produktu;
 - d) współdziałanie, współpracę i wkład w zakresie edukacji i szkoleń;
 - e) udzielanie dostępu do źródeł zasobów genetycznych ex-situ i do baz danych;
 - f) transfer na rzecz dostawcy zasobów genetycznych wiedzy i technologii na sprawiedliwych i jak najbardziej korzystnych warunkach, w tym na warunkach preferencyjnych, jeśli takie uzgodniono, w szczególności wiedzy i technologii, które wykorzystują zasoby genetyczne (w tym biotechnologii) lub które dotyczą ochrony i zrównoważonego wykorzystania różnorodności biologicznej;
 - g) umacnianie potencjału w celu transferu technologii;
 - h) budowanie potencjału instytucjonalnego;
 - i) zasoby ludzkie i materialne wzmacniające potencjał administracji i egzekwowanie przepisów związanych z dostępem;
 - j) szkolenia związane z zasobami genetycznymi, przy pełnym udziale państw dostarczających zasoby genetyczne i w miarę możliwości odbywające się w tych państwach;

- k) dostęp do informacji naukowych istotnych dla ochrony i zrównoważonego wykorzystania różnorodności biologicznej, w tym inwentaryzacji przyrodniczej i badań taksonomicznych;
 - l) wkład w gospodarkę lokalną;
 - m) badania naukowe dotyczące bezpośrednio potrzeb priorytetowych, takich jak zdrowie i bezpieczeństwo żywnościowe, biorąc pod uwagę wewnętrzne wykorzystanie zasobów genetycznych w państwie dostarczającym zasoby genetyczne;
 - n) stosunki instytucjonalne i zawodowe, które mogą wynikać z porozumień o dostępie i podziale korzyści, oraz dalsza współpraca;
 - o) korzyści w postaci bezpieczeństwa żywnościowego i zabezpieczenia środków utrzymania;
 - p) uznanie społeczne;
 - q) współwłasność łączną odpowiednich praw własności intelektualnej.
-